

Карась Т.П.

**студентка 6-го курсу ,
групи ОАм 16.15/3**

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Ільченко О. О.

*Національна академія статистики,
обліку та аудиту
(м.Київ)*

ОБЛІК ТРАНСПОРТНО-ЗАГОТІВЕЛЬНИХ ВИТРАТ У СКЛАДІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Питання формування та раціонального відображення транспортно-заготівельних витрат (далі - ТЗВ) на рахунках бухгалтерського обліку мають дискусійний характер. Сьогодні на законодавчому рівні пропонують дві принципові схеми відображення ТЗВ в бухгалтерському обліку підприємства: на окремому рахунку або на рахунках ТМЦ. Включення ТЗВ до первісної вартості конкретних найменувань, груп, видів виробничих запасів при їх оприбуткуванні доцільно здійснювати у випадку, якщо достовірно можна визначити суми таких витрат, які безпосередньо відносяться до придбаних виробничих запасів. Якщо ТЗВ пов'язані з доставкою кількох найменувань, груп, видів запасів, то їх необхідно узагальнювати за окремими групами запасів на окремому субрахунку.

Вагомий внесок у вирішення проблеми обліку транспортно-заготівельних витрат зробили вітчизняні вчені, зокрема М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, В.М. Добровський, А.М. Кузьмінський, Л.Г. Ловінська, В.О. Шевчук. Визначаючи фундаментальний внесок названих науковців у розвиток досліджуваної проблеми, слід вказати, що питання складу та облікового відображення ТЗВ й досі залишаються малодослідженими в обліковій науці.

До ТЗВ не належать витрати на відрядження, пов'язані з погодженням технічних умов на постачання матеріальних ресурсів та з оформленням договорів. Останні витрати включаються до складу адміністративних витрат. ТЗВ включаються до собівартості придбаних виробничих запасів або загальною сумою відображаються на окремому субрахунку рахунків обліку запасів.

Секція. 1. Національний та міжнародний досвід розвитку бухгалтерського обліку, як науки

Сума ТЗВ, яка належить до виробничих запасів, що вибули, визначається як добуток середнього відсотка транспортно-заготівельних витрат і вартості запасів, що вибули, з відображенням їх на тих самих рахунках обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття цих запасів. діленням суми залишків транспортно-заготівельних витрат на початок звітного місяця і транспортно-заготівельних витрат за звітний місяць на суму залишків вартості виробничих запасів на початок місяця та виробничих запасів, що надійшли за звітний місяць.

Розподілена частка ТЗВ, які належать до вартості виробничих запасів, що вибули, відображається на тих рахунках бухгалтерського обліку, у кореспонденції з якими відображено вибуття відповідних запасів.

Відповідно до П(С)БО 9 «Запаси» придбані виробничі запаси зараховуються на баланс підприємства за собівартістю, яка дорівнює первісній вартості їх придбання. Первісна вартість запасів формується відповідно до джерел їх надходження і в подальшому має вплив на собівартість виготовлених виробів [2]. Відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси» первісною вартістю запасів є собівартість, яка складається з фактичних витрат на їх придбання та доведення до стану, в якому вони придатні до використання.

За методом прямого обліку ТЗВ підлягають включенню до собівартості запасів безпосередньо в момент їх виникнення. При цьому витрати розподіляються між видами придбаних запасів з подальшою калькуляцією кожної номенклатурної одиниці.

За другим методом ТЗВ загальною сумою відображаються на окремому субрахунку обліку запасів. Далі такі витрати підлягають розподілу між сумою залишку запасів на кінець звітного місяця і сумою запасів, що вибули. Головним недоліком цього методу є накопичення ТЗВ «котловим» способом, а не за групами матеріалів, що значно знижує аналітичну цінність цього методу.

Витрати, пов'язані з придбанням виробничих запасів, не обмежуються виключно витратами на транспортування. Ці витрати містять: транспортно-заготівельні витрати та витрати на заготівельно-складські роботи: «Витрати на поліпшення якісних технічних характеристик виробничих запасів» (до цього виду витрат відносяться, наприклад, такі, як подрібнення, просіювання рослинної сировини, її просушування і т.п.) і «Витрати, пов'язані з

доведенням запасів до стану, придатного до використання» (наприклад, активізація речовин за допомогою активованого вугілля) та «Інші витрати».

Транспортно-заготівельні витрати пропонуємо обліковувати на окремому рахунку 289 «Транспортно-заготівельні витрати». До складу цих витрат пропонуємо окрім стандартного переліку витрат, включити витрати за такими статтями, як витрати на відрядження та витрати на охорону під час транспортування виробничих запасів.

Отже, використання окремого рахунку для групування витрат, пов'язаних з доведенням виробничих запасів до певної якості, має практичне підґрунтя. Необхідно також окремо зауважити, що всередині кожного з рахунків можна проводити деталізацію за окремими елементами витрат, пов'язаних із виробничими запасами.

Список використаних джерел:

1. Михалевич С.Г. Облік і внутрішньогосподарський контроль виробничих запасів : теорія і практика (за видами економічної діяльності) : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / С.П. Михалевич. - К., 2009. - 18 с.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.99 р. № 246, із змінами та доповненнями

3. Хліпальська В. Значення оцінки вартості в обліку запасів товарно-матеріальних цінностей на підприємстві / В. Хліпальська // Бухгалтерський облік і аудит. - 2002. - № 3. - С. 25-32.